

Къырымтатар тили

5 сыныф

UNREGISTERED COPY OF SCANPAPYRUS

Нутукъ инқишафы дерси

«Меним севимли битам»

Оджа: Джемилава Эльвира Решатовна

5 кырымтатар тили

Мевзу: НИ «Меним севимли битам»

Макъсат: -«Бита», «къартана» сёзюнинъ теренлигини косьтермек;

-талебелернинъ нуткъуны инкишаф эттирмек;

-биталарымызгъа, якъын адамларымызгъа, тилимизге севги ве урьмет ашлав.

Дерсинъ тюрю: нутукъ инкишафы дерси.

Теминат: дефтер , тахтадаки язылар, диаграмма, Ыргъат Къадыр «Къарт аннам» (шиирден парча), Э. Налбандов «Меним битам» (йыр), биталарнынъ ресимлери, балаларнынъ биталары акъкъында малюматлары.

Дерсинъ эпиграфы: «Омрюни бинъ тюрю болюкке больген,

Эвлятнынъ къайгъысын чеккен де, корьген,

Башымны сыйпап да, козюмден опыкен,

Шефкъатлы къарт аннам, сен дегильмидинъ! (Ыргъат Къадыр)

Дерсинъ келгеги: **UNREGISTERED COPY OF SCANPAPYRUS**

-дерсинъ мевзусыны анълатув.

Оджа: -Селям алейкум, урьметли балалар!

- Эпиграф окъула.

_Бугунъки НИ дерсимизнинъ мевзусы «Меним севимли битам». Бу дюньяда эр бир инсаннынъ ана-бабасы олгъан сонъ, илля къартана-къартбабасы да олмакъ керек. Келинъиз, бизлер де бугунъ дерсимизде биталарымыз акъкъында лаф этейик, озъ фикирлеримизнен пайлашайыкъ. Къартбабаларымыз акъкъында биз айры дерс кечиреджекмиз, бугунъ исе биталарымыз акъкъында лаф этейик.

-Э.Налбандов «Меним битам» (йыр, I купл.).

Вазифе: «Бита» сёзюнинъ синонимлерни къайд этюв : Бита-къартана, буюкана, ката. Пек уфакъ балачыкълар базыда «анана» дейлер , бунынъ да ери бар ана+ана.

Меселени чезмек: анна+анна

Дефтерде чалышув: синонимлерни язув

Оджа: Къырымтатар тили, эр бир тиллер киби эдебиятнен багълы. Келинъ шимди бойле бир оюн кечирейик. Шиирнинъ къафиеине (рифма) бакъып, бита, я да къартана сёзюни къошмакъ керексинъиз.

Дикъкъатлы олунъ: -та (бита); -на(къартана).

Саба олса уянта – бита

Янъымызда долана-къартана

Бизни коръсе ким бизге къувана? – къартана

Яхшылыкъны анълата-бита

Ким бизлерни назлата? –бита

Тез-тез бизни сагъына- къартана

Аш пиширмеге уста-бита

Биз ашасакъ, къувана- къартана

Озю азчыкъ ащана- къартана

UNREGISTERED COPY OF SCANPAPYRUS

Сонъ барып сертке ята-бита.

Оджа: Бир парча ойнап меракъландыкъ, энди исе акълымызны (мейимизни) чалыштырайыкъ ве бу диаграмманы толдурайыкъ.

Ана		бита(къартана)
1.Яш	1 Бизим энъ якъын адамларымыз	1.Къарт (эсли)
2.Меним анам	2.Экиси де ана	2.Анамнынъ я да
3.Кошеге къол	3.Бизни севелер	бабамнынъ анасы
4.Ана дарылгъанда	4.Биз оларны севе ве урьмет этемиз	3.Кошеден чыкъаре
5.Сачларында чал ёкъ	5.Къадын киши	4.О,аджый
6.Бетинде бурюшюклери екъ	6.Бу дюньяда бала догъургъанлар	5.Сачларында чал бар безз
		6.Бурюшиклери бар

Машалла, балалар, пек яхшы фикирлер айттынъыз. Энди исе, эр кес озь битасы акъкъында бир-эки сёз айтмакъ керек, лякин тахтагъа чыкъкъанда, эр бир адым айткъанда бир муляйим сёз айтмакъ керексинъыз.

Талелелер чыкъалар, биталарнынъ суретлерини тутып, уйдургъан джумлелерни окъуйлар.

Оджа: Энди, балалар бир чечек яратайыкъ, эпинъизге бирер япрачыкъ берильди, сизлер оларнынъ устюнде битанъыз акъкъында энъ яхшы бир сёзни язып , чыкъып тахтагъа япыштырып, чечек яратаджакъсынъыз.

Яни тилеклеринъизни :

Сагълыкъ

Дюльбер

Кучь

Севимли

Сабыр ве иляхре

Меракълы

Кучью

UNREGISTERED COPY OF SCANPAPYRUS

Сагълам

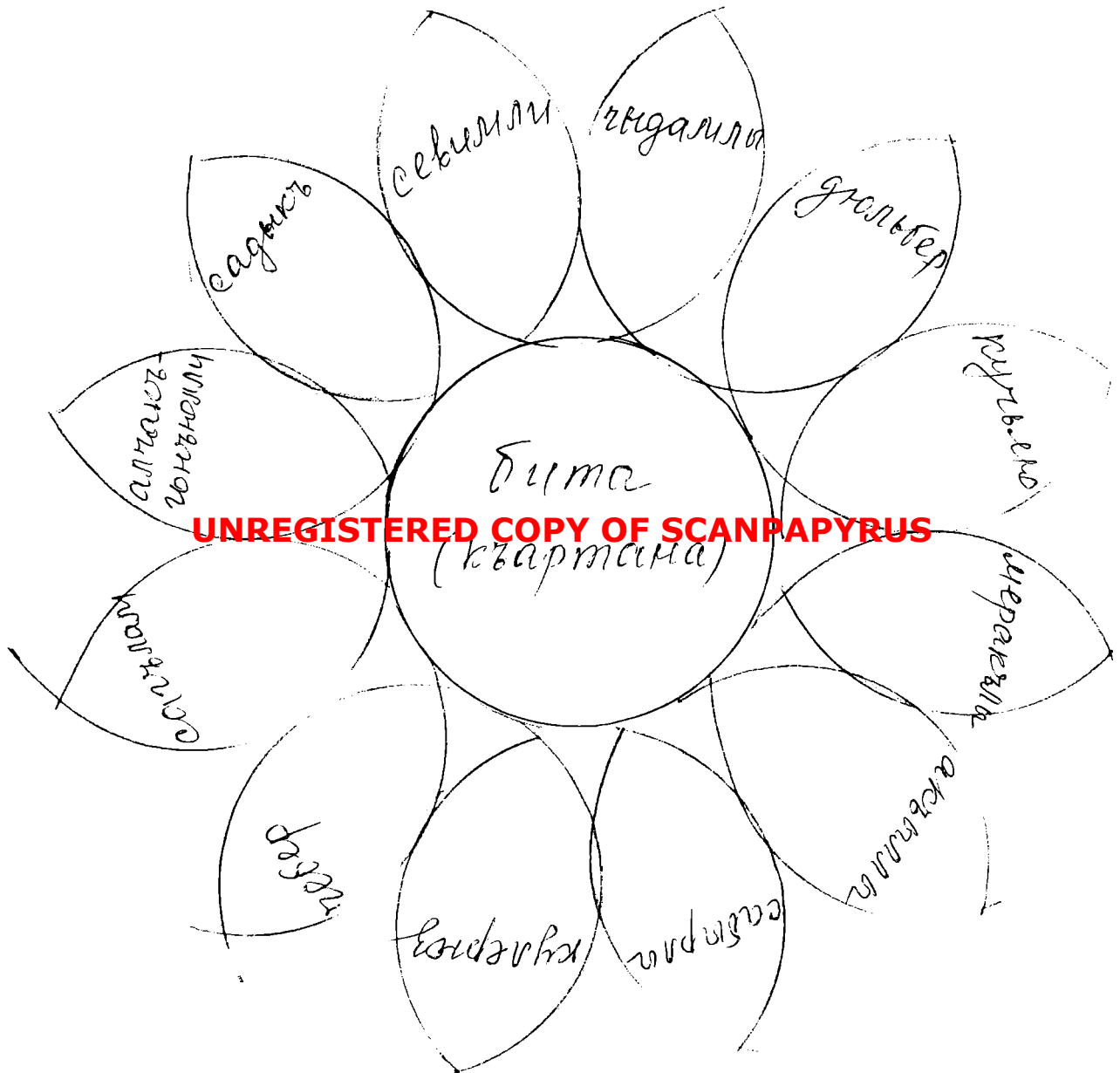
Дерсинъ сонъунда:

Нетидже чыкъарув: Сенкан ве баалав.

Бита

1. исим	1.къартана
2.2 сыфат	2.Дюльбер, чыдамлы (сабырлы, сеvimли)
3. 3фииль	
4 .сёзден джумле	3.Севе, ишлей, аджый (къасевет эте)
5.1 сёз-екюн исимге синоним.	4. Мен битамны пек сеvem (Меним битам энъ гузель)
	5.Инсан (къадын).

Эвге вазифеси: - дерсте кечильгенлерни, айтылгъанларны эсинъизде тутып, биталарынъыз акъкъында иншалар язып кетирмек.

UNREGISTERED COPY OF SCANPAPYRUS